

De naam Lisse, overzees en toch zo dichtbij

Het pittoreske dorp Lisse wordt voor het eerst genoemd in een akte uit 1198. De gangbare vooronderstelling is dat de naam Lisse afkomstig is van palissade of verschansing. Andere theorieën gaan uit van de vernoeming naar een heuvelfort, onvaste of losse grond of zelfs naar een toernooi dat in 1182 in Lisse gehouden zou zijn.

Naast dorpsnaam is Lisse een geslachtsnaam. Het van oorsprong middeleeuwse geslacht Van der Lisse is vernoemd naar het verdronken dorp Emelisse, gelegen op het latere Noord-Beveland, beoosten Wijtvliet. De connectie tussen het dorp en de familie is derhalve non-existent.

Een andere familie Lisse heeft wel banden met het dorp. De geschiedenis van deze familie begint in Haarlem, waar de patjakker Floris Pieter Fiers in 1798 trouwt met Elisabeth Catharina Trioen. Beiden zijn afkomstig uit een patriciërsfamilie. Floris munt uit in het opsouperen van een deel van het familiefortuin. Omdat dit de spuitgaten uitloopt, raken de echtelieden gebrouilleerd en in 1804 resulteert dit in een scheiding van tafel en bed.

Vanwege het dreigende faillissement vertrekt Floris met de noorderzon. Elisabeth vestigt zich te Lisse met haar twee zonen, waarvan de oudste zoon – die zich later naar zijn maternale grootmoeder Pieter Fiers Smeding noemt – vier jaar oud is.

Pieter had geen aardje naar zijn vaartje. Na een korte carrière in de advocatuur vestigt hij zich in 1827 in Suriname, waar we hem mettertijd in de annalen tegenkomen als president van het gerechtshof in Paramaribo. In 1849 remigreert hij, en hij treedt in 1853 toe tot de commissie die de minister van Koloniën adviseert over het afschaffen van de slavernij. De commissie gaat minutieus en daardoor tijdrovend te werk. Haar voorstellen worden eerst door onwetendheid van de minister en daarna door onwil van het parlement keer op keer getraineed. Pas het vijfde ministeriële wetsvoorstel wordt, na ingrijpende amendementen, in 1862 aangenomen, waarna in 1863 de slavernij op papier wordt afgeschaft.

In dat jaar komen op de plantage Estersrust in Suriname vijf personen vrij die de achternaam Lisse krijgen: Laurensia Dorotthea, haar dochter Petronella en Petronella's drie kinderen Gerhardus, Martha en Bertha. Toponiemen worden frequent toegewezen als achternaam. Uit Estersrust komen ook de geslachtsnamen Baarlo, Helmond en Venlo, vrijwel zeker afkomstig van de plantage-eigenaren, woonachtig in de regionen van Helmond.

Nochtans is er geen enkele correlatie tussen deze eigenaren en de vrijgekomen familie Lisse aan te wijzen. In de registers wordt bij de naam Lisse echter opgemerkt dat de naam Van Lisse eerder is toegewezen aan Louis of Lodewijk van Lisse bij een manumissie

in 1839. De eigenaar van Lodewijk ten tijde van de vrijlating is de eerdergenoemde Pieter Fiers Smeding, samen met de administrateur van Estersrust lid van het gerechtshof van Paramaribo. Het lijkt weinig twijfel dat Lodewijk van Lisse de vader van Petronella en daarmee de grootvader van Gerhardus, Martha en Bertha Lisse is.

Het lijkt klip-en-klaar dat Pieter Lodewijk – en daarmee indirect Lodewijks familie – de naam Van Lisse heeft gegeven. Hiermee heeft Gerhardus Lisse in 1863, slechts vier jaar oud, de naam gekregen van het dorp waar de eigenaar van zijn grootvader Lodewijk op eveneens vierjarige leeftijd kwam te wonen: een dorpje dat ooit werd vernoemd naar een palissade, heuvelfort, grondsoort of toernooi uit 1182.